

Broj/Број: 01/6-50-1-8-5/07
Sarajevo/Сарајево, 14.6.2007.

Z A P I S N I K

5. tematske sjednice Komisije za ostvarivanje ravnopravnosti spolova, održane 14.6.2007. godine, s početkom u 11 sati

Sjednici Komisije za ostvarivanje ravnopravnosti spolova (u daljnjem tekstu: Komisija) prisustvovali su članovi: Vinko Zorić, Jovan Todorović, Rifat Dolić, Halid Genjac, Mirjana Malić i Savo Erić.

Opravdano su odsustvovali Jozo Križanović i Remzija Kadrić.

Sjednici je prisustvovao i sekretar Komisije Davorin Semenik.

Za sjednicu je usvojen sljedeći

DNEVNI RED

1. Ravnopravnost spolova i mediji/tematska sjednica.

Ad. – 1. Ravnopravnost spolova i mediji/tematska sjednica

Sjednicu je otvorio predsjedavajući Komisije Vinko Zorić i upoznao prisutne da će ova tematska sjednica imati formu javne rasprave, ističući da je njen cilj - kako su informirani u pozivu - analiza postojećeg stanja u ovoj oblasti s aspekta primjene Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, identificiranje uzroka i problema u primjeni Zakona u medijima, kao i zajedničko utvrđivanje mjera koje treba preduzeti radi poboljšanja stanja, uključujući i eventualne promjene u postojećoj zakonskoj regulativi.

Naglasio je da je ova komisija svjesna značaja koji mediji imaju u savremenom društvu na praćenju, komentiranju i ocjenjivanju društvenih pojava, te slijedom toga i na formiranju društvene svijesti i odnosa prema tim pojavama, odnosima i vrijednostima. Zato želimo procijeniti odnos medija prema pitanju ravnopravnosti spolova, ali ih i ohrabriti i podstaknuti na davanje još većeg značaja promociji principa ravnopravnosti spolova i jednakih mogućnosti u svim aspektima privatnog i društvenog djelovanja.

U namjeri da se čuje mišljenje prije svega onih koji se bave medijskom djelatnošću, a potom i institucija koje imaju zakonodavnu ili regulatornu ulogu u toj oblasti ili se bave promocijom ljudskih prava i vrijednosti, prvenstveno ravnopravnosti spolova, na sjednicu su pozvani predstavnici:

Ministarstva komunikacija i prometa BiH, Komisije za saobraćaj i komunikacije Predstavničkog doma PSBiH; Agencije za ravnopravnost spolova BiH; gender centara vlada FBiH i RS-a;

BHRT-a; Regulatorne agencija za komunikacije; Vijeća za štampu; novinskih agencija; RTRS-a; RTF BiH-a; printanih medija; radiostanica; privatnih televizija; Helsinškog komiteta za ljudska prava u BiH; nevladinih organizacija koje aktivno rade na ovim pitanjima, te Fondacije Friedrich Ebert Stiftung, OSCE-a i UNDP-a.

Učesnicima je podijeljen tekst Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH i dokument Agencije za ravnopravnost spolova BiH pod nazivom "Nalazi i preporuke Radne grupe za medije".

Nakon predstavljanja agende za tematsku sjednicu, predsjedavajući je pozvao prvog uvođičara Svetlanu Pezer iz RTVRS-a da upozna prisutne o ostvarivanju ravnopravnosti spolova u organima upravljanja, raspodjeli uredničkih dužnosti i uopće u zapošljavanju u printanim i elektronskim medijima u BiH, kao i u institucijama nadležnim za medije.

U uvodnom izlaganju* gđa Pezer naglasila je sljedeće činjenice koje su u vezi s navedenom temom a tiču se RTVRS-a: dužnost direktora i urednika jutarnjeg programa obavljaju žene, u redakcijama kolažnih i kontakt-emisija te u zabavnom i sportskom programu polovina zaposlenih su žene, u redakciji kulturnog, naučnog i obrazovnog programa svi urednici su žene, a od 175 novinara njih oko 40% su žene.

Od 2001. godine ova televizija realizira različite emisije o položaju žene u društvu, a prva je uvela i gender senzitivni jezik.

Nakon uvodnog izlaganja, za riječ se javila Spomenka Krunić iz Gender centra Vlade RS-a koja je naglasila dobru saradnju Agencije za ravnopravnost spolova BiH i oba entitetska gender centra, pa tako i kada su u pitanju mediji. Zajedno su organizirali obuku o stereotipima u medijima, koja je rezultirala pokretanjem nekoliko emisija javnih emitera. Također je govorila o naporima na uvođenju gender senzitivnog jezika u medije i o otporima koje su morali prevladati u početku.

Ljiljana Zurovac iz Udruženja "BH novinari" komentirala je spolnu strukturu Komisije, te izrazila nezadovoljstvo odnosom medijskih kuća prema ovakvim skupovima koji se, ustvari, za njih i organiziraju. Činjenica je da su primjetni pomaci u tretiranju gender sadržaja, ali da oni mogu biti i brži i veći, te je u tom smislu podrška ovog parlamentarnog tijela veoma značajna, naglasila je Ljiljana Zurovac.

Predsjedavajući Vinko Zorić obrazložio je proceduru imenovanja članova parlamentarnih komisija, kao i da je Komisija tražila od klubova poslanika da izvrše promjene u smislu imenovanja još dva poslanika - žene u ovu komisiju, što bi, s obzirom na ukupan broj poslanika-žena u Predstavničkom domu, i bilo realno.

Klelija Balta iz UNDP-a BiH istaknula je značaj ove sjednice za provođenje Zakona o ravnopravnosti spolova u medijima.

Za UNDP je veoma važno, a što je i poruka rezidentne predstavnice Christine McNaby, podrška realizaciji milenijjskih razvojnih ciljeva, te da bez istinske ravnopravnosti spolova nema ni samoodrživog razvoja bilo koje zemlje.

Također je istaknula stav UNDP-a BiH da ovakav sastav Komisije, od osam muškaraca i jedne žene, uopće nije prepreka za njeno uspješno funkcioniranje.

Trenutne aktivnosti ove međunarodne organizacije u BiH odnose se na usaglašavanje nomenklature zanimanja, kako bi se nazivi vodili u dva imenička roda. Kako zemlje u našem najbližem okruženju to već rade ili su pred završetkom, nema razloga da i BiH to uskoro ne učini, pa je i ova sjednica u tom smislu veliki iskorak. Zato treba odati priznanje Komisiji.

* Napomena: štampana prezentacija je u arhivi Komisije.

Za riječ se javio član Komisije Halid Genjac koji je, komentirajući njen sastav, iznio stav da će, ako budu stvorene pretpostavke, on biti taj kojeg će u Komisiji zamijeniti kolegica poslanik. Iznio je ocjenu da je Javna rasprava dobro zamišljena sa dvije teme, te da bi bilo dobro za sada se usredotočiti na prvu temu o zastupljenosti spolova u kolektivima medijskih kuća i institucijama zaduženim za medije, kao i u njihovim upravljačkim strukturama. Smatra da je potrebno iznijeti podatke o tim činjenicama jer ako ih imamo, možemo izreći ocjene o stanju i poštivanju Zakona. U suprotnom, jedan od zaključaka ove sjednice trebalo bi da bude da se ovi podaci i analize pribave za neku od sljedećih sjednica.

Dunja Mijatović iz Regulatorne agencije za komunikacije ocijenila je važnim što je parlametnarna komisija otvorila temu na ovakav način. Istaknula je ulogu RAK-a u izboru članova upravljačkih tijela javnih servisa, naglašavajući kako su u tome dobro sarađivali s gender centrima. Rezultat saradnje je da je Parlamentarna skupština BiH imenovala dva muškarca i dvije žene kao članove u Upravni odbor BHRT-a. Upravni odbor RTRS-a ima jednu ženu i tri muškarca, dok za FTV još nije završeno imenovanje jer nije donesen zakon. Izrazila je rezervu u pogledu nekih podataka iz dokumenta Radne grupe za medije i naglasila kako su pitanja ravnopravnosti spolova u medijima regulirana Kodeksom o uređivanju RTV-programa, usaglašenog s Konvencijom o prekograničnoj televiziji čija je potpisnica Bosna i Hercegovina. Za primjer je navela reakciju RAK-a na kršenje Kodeksa u emisiji privatne televizije, koji je završio i sudskom potvrdom kazne koju je izrekao RAK. Statistički podaci koje ova institucija prikuplja pokazuju da se stanje u javnim servisima u ovoj oblasti poboljšava.

Ana Vuković iz Gender centra FBiH naglasila je kako uglavnom govorimo o elektronskim medijima, odnosno o javnim emiterima koji su u gender pitanjima puno dalje odmakli od pisanih medija. Prostor pisanih medija BiH je podijeljen i rascjepkan te to otežava praćenje njihovih programskih sadržaja. Vjerovatno radi tiraža, imamo senzacionalistički pristup kada se govori o muškarcima i ženama, što rezultira verbalnim nasiljem pisanih medija. Navela je diskriminatorski primjer pisanja medija u slučaju usvajanja djeteta i ocijenila relevantne zakone nedovoljno gender senzitivnim jer dopuštaju takve slučajeve. Na ovo izlaganje reagirala je Ljiljana Zurovac, objasnivši kako je Vijeće za štampu reagiralo povodom ovog slučaja i da je bilo još slučajeva kršenja prava djece te da Kodeks za štampu pokriva i ovu oblast, ali se, naravno, i on krši.

Član Komisije Rifat Dolić naglasio je značaj i odgovornost zakonodavne vlasti u ovoj oblasti, ali i snagu medija. Ne možemo biti zadovoljni stanjem, polazeći od činjenice da je od 42 poslanika u Predstavničkom domu samo pet žena i da Izborni zakon BiH treba dograđivati. U Vijeću ministara BiH nemamo nijednu ministricu, te u tom smislu i podrška parlamentaraca treba da bude agresivnija, ali i mediji i novinari moraju upornije promovirati ravnopravnost spolova i ukazivati na one koji ga krše. Rijetko se događa da neka žena poslanik daje izjavu za medije i to treba mijenjati, naravno, u granicama profesionalnog i moralnog kodeksa. Pozvao je učesnike da daju što više prijedloga za unapređenje ove oblasti.

Jovan Todorović izrazio je zadovoljstvo ovakvim skupom i zaželio veće prisustvo pisanih medija. Podatke iz RTRS-a ocijenio je ohrabrujućim, nudeći i svoju pomoć u unapređenju rezultata koje ovaj bh.entitet pruža.

Očekivanje veće angažiranosti i prisustva medija iskazala je članica Komisije gđa Mirjana Malić, jer su mediji ti koji kreiraju percepciju javnosti i o tome šta radi ovaj visoki dom i šta je uloga ove komisije. Izrazila je zadovoljstvo mogućnošću za razmjenu mišljenja i očekivanja da će učesnici ovog skupa podstaknuti dodatne sugestije i inicijative, kako bi Komisija mogla djelovati na unapređenju stanja.

Iznijela je statističke podatke o registriranom broju glasača po spolu (žene: 49,7 % i muškarci: 50,22 %) te o sadašnjim rješenjima u Izbornom zakonu BiH koja nisu osigurala primjerenu zastupljenost žena u zakonodavnoj, a posredno i u izvršnoj vlasti. Na posljednje izbore izašlo je 46 % žena, u odnosu na 53,79 % muškaraca.

Smatra kako žene zaslužuju daleko veću ulogu o obavljanju javnih poslova, naročito u politici, ne samo zato što su žene već zato što to svojim sposobnostima zaslužuju.

Nakon pauze, uvodničar o drugoj temi Ljiljana Zurovac iz Udruženja "BH novinari" govorila je o zastupljenosti muškaraca i žena u medijskim sadržajima, diskriminaciji na osnovu spola, upotrebi gender senzitivnog jezika u označavanju dužnosti i zvanja. *

Svoju analizu uradila je na osnovu petnaestodnevnog monitoringa pet dnevnih novina u BiH u 2005.godini.

Konstatirala je da se žene, uglavnom, tretiraju kao prenosioci nečijeg mišljenja, a ne kao aktivni učesnici koji imaju lični stav u događajima. Žene se u oba slučaja pojavljuju samo u 4,4% od 4.500 analiziranih tekstova. Uopće se ne pojavljuju u tekstovima o stranačkom životu, sigurnosti, ekologiji i poljoprivredi, a vrlo rijetko u tekstovima o nauci, vanjskoj politici, demografiji i turizmu. Naglasila je i napredak printanih medija kada je u pitanju gender senzitivni jezik.

Prezentirala je i sadržaj usvojenih izmjena Kodeksa za štampu BiH.

Dunja Mijatović iz Regulatorne agencije za komunikacije ponudila je pomoć Komisiji u smislu prezentiranja rada Agencije u ovoj oblasti i prezentiranju Kodeksa za uređivanje RTV programa.

Član Komisije Savo Erić smatra korisnim iznesene činjenice i predlaže da članovi Komisije prezentiraju iznesene prijedloge u svojim strankama, radi poboljšanja stanja u strankama u oblasti ravnopravnosti spolova.

Također smatra da je potrebno osigurati budžetska sredstva za finansiranje edukativnih projekata za mlade iz gender oblasti.

Što se tiče medija, potrebno je ponovno organizirati raspravu radi analiziranja napretka, te radi osiguranja prisustva medijskih kuća koje se nisu odazvale pozivu.

Dragana Lazić, volonterka u Sektoru za odnose s javnošću Parlamentarne skupštine BiH, iznijela je mišljenje, zasnovano na iskustvima sa skupova kojima je prisustvovala u inozemstvu, kako nije potrebno forsirati gender senzitivni jezik jer je to nešto što će doći vremenom.

Alma Selesković iz tuzlanskog radija "Vesta" iznijela je svoje iskustvo koje se tiče obuke novinara, jer urednici uglavnom šalju mlade novinare koji nisu u prilici realizirati naučeno. Zato bi bilo neophodno naći mehanizme za uključenje menadžmenta medijskih kuća u edukaciju o ravnopravnosti spolova.

Ljiljana Zurovac komentirala je raspravu Dragane Lazić, ne smatrajući da je potrebno izmišljati nove riječi i termine, ali da ljude treba podsjećati da u jezicima kojima govorimo već postoje gender senzitivni termini.

* Napomena: power point prezentacija je u arhivi Komisije

Senada Čengić iz Ministarstva komunikacija i prometa BiH komentirala je činjenicu da Vijeće ministara BiH u svom sastavu nema nijednu ženu, te da je Zakon o državnoj službi djelimično degradirajući za žene jer nije propisao procenat zastupljenosti žena, za razliku od nacionalne zastupljenosti.

Predložila je da bi bilo dobro nastojati popraviti stanje zakonskim rješenjima.

Budući da više nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući je riječ dao gđi Spomenki Krunic iz Gender centra Vlade RS-a, koja je prezentirala nalaze i preporuke Radne grupe za medije*, koju su zajedno osnovali Agencija za ravnopravnost spolova BiH i dva entitetska gender centra.

Prezentacijom su obuhvaćeni relevantni propisi koji reguliraju oblast medija, institucije i mehanizme odgovorne za provođenje ovih propisa, kao i aktivnosti nevladinog sektora u oblasti medija. Navedeni su najčešći oblici diskriminacije na osnovu spola u medijima, statistički podaci, pokazatelji za praćenje primjene Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, te preporuke za djelovanje, odnosno primjenu Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH.

Nakon prezentacije, gđa Krunic odgovorila je na pitanja koja se odnose na način i metodologiju prikupljanja statističkih podataka u institucijama, a za potrebe Radne grupe.

Na kraju je predsjedavajući Komisije upoznao učesnike Javne rasprave da će Komisija na sljedećoj sjednici usvojiti zaključke zasnovane na informacijama i saznanjima proisteklim iz Javne rasprave i da će ih dostaviti svim učesnicima, kao i institucijama na koje se odnose. Zahvalio je svima na učešću i pozvao na nastavak saradnje.

Nakon što je realiziran dnevni red, predsjedavajući Komisije završio je sjednicu u 14,45 sati.

SEKRETAR KOMISIJE

Davorin Semenik

PREDSJEDAVAJUĆI KOMISIJE

Vinko Zorić

* Napomena: power point prezentacija je u arhivi Komisije.